

Ďalšie výskyty článkovaných vápnitých hubiek v triase Západných Karpát

EDUARD JABLONSKÝ — MÁRIA ROHALOVÁ*

Новые находки членистых известковистых губок в триасе Западных Карпат

При разведке месторождений Шуя-II, Нове Место н/В, Зонгора и Грушова в доломитах и доломитовых известняках были определены единичные экземпляры известковых губок семейства Sphinctozoa. Их стратиграфический диапазон — ладин-карн.

Определены были следующие виды: *Follicatena cautica* Ott, *Colospongia catenulata* Ott, *Colospongia* cf. *andrusovi* Jablonský, *Uvanella irregularis* Ott, *Cystothalamia bavorica* Ott a *Dictyocoelia manon* (Münster).

V ostatnom čase sa stále častejšie zjavujú práce našich aj zahraničných autorov (J. Hanáček 1976, J. Mello 1976, K. Balogh — S. Kovács 1976, G. Scholz 1972) poukazujúce na pomerne častý výskyt článkovaných vápnitých hubiek radu Sphinctozoa. Tieto hubky sa pokladajú za hlavné rífortvorné organizmy v triase (E. Ott 1967). Sphinctozoa sú opísané hlavne z vápencov, najmä wettersteinských, a ich jedince sa našli aj v dolomitoch na Slovensku a v Alpách (M. Polák — E. Jablonský 1973, E. Ott 1967). V dolomitoch je ich výskyt, ako aj výskyt iných organizmov vzácny, lebo ich skelety boli neskôr spravidla zotreté dolomitizačnými a rekryštalizačnými procesmi.

Pri petrografickom spracúvaní vzoriek vrtných jadier Ťuža II a Nové Mesto n/V. — Zongor sme zistili článkované vápnité hubky vo výbrusoch i makroskopicky.

Na lokalite Ťuža sú dolomity nezreteľne vrstvomité, sivobiele, sivé, žltosivé, často brekciovité a cukrovité, miestami pórovité s rozpadom na drobné ostrohranné úlomky až múčku. Pri vrtných prácach sa zistilo, že uprostred dolomitov sú miestami v hlbších častiach vyvalcované nepravidelné polohy lunzských vrstiev. Nálezy článkovaných vápnitých hubiek v nadložnom komplexe dolomitov však poukazujú na jeho ladínsky až kordevolský vek. Preto v tejto oblasti nevylučujeme existenciu prešmyku či čiastkového násunu alebo prevráteného vrstvového sledu. Pre silný rozpad dolomitov je ťažko zaujať konečné stanovisko. Z uvedeného však zároveň vidieť, že aj ložisko, ktoré je z chemickotechnologickej stránky na prvý pohľad jednoduché, môže mať veľmi komplikovanú detailnú stavbu. Tú však rozpad dolomitov úplne zotrel a prekryl.

* RNDr. Eduard Jablonský, p. g. Mária Rohalová. Geologický prieskum, n. p., Geologická oblasť, ul. Marxa—Engelsa 43, 010 01 Žilina.

Dolomity lokality Šuja II sú z chemickej stránky homogénnou surovinou so stálym obsahom bázičských zložiek CaO a MgO. V časti ložiska, kde sme zistili aj vápnité hubky, je obsah MgO od 21,12 do 21,47 ‰ a CaO od 30,78 do 31,12 ‰.

Vo výbrusoch a na narezaných kúskoch jadra sa z nadložia lunzských vrstiev podarilo identifikovať niekoľko zle zachovaných hubiek: *Follicatena cautica* Ott, vo vrte ŠV-214 (25,5—26,0 m), ŠV-226 (0,7—3,0 m), *Colospongia catenulata* Ott vo vrte ŠV-218 (1,0—1,5 m), *Dictyocoelia manon* (Münster) vo vrte ŠV-214 (25,5—26,0),? *Uvanella irregularis* Ott vo vrte ŠV-216 (43,0—46,0 m).

Z ďalších organizmov sa spolu s hubkami našli časté prierezy problematickej riasy *Tubiphytes obscurus* Maslov, neurčiteľné foraminifery. V ostatných výbrusoch sme ešte zaznamenali veľmi zle zachované riasy zo skupiny dasykladaceí, ako aj stromatolity.

Na lokalite Hrušové v okolí Nového Mesta n/V. sa vyhlbili vrty vo vápencoch stredného triasu. Ide hlavne o masívne mikritické vápence sivej, bielosivej, žltkastej a ružovkastej farby. Vápence sú nepravidelne dolomitizované hlavne v brekciovitých polohách, alebo sa dolomitizácia viaže na organické zvyšky, najmä stromatolity. Smerom na sever od prieskumného územia (oblasť kóty na Salaškách a vrtoch s výskytmi hubiek) vápence pozvoľne prechádzajú cez časté polohy rauwakov do nadložných dolomitov. V niektorých vrtoch (V-2, 9, 11 a 14) sú pomerne mocné polohy dolomitizovaných biohermných vápencov s častými evinošpongiami. Obsah MgO v týchto horninách je 11—18 ‰. V nich sme vo vrtnom jadre zistili tieto druhy vápnitých článkovaných hubiek: *Colospongia cf. andrusovi* Jablonský, vrt V-2 (119,8 m) a V-11 (150,3 m), *Cystothalamia bavarica* Ott, vrt V-11 (125,2 m) a *Dictyocoelia manon* (Münster), vrt V-11 (150,3 m).

Spolu s hubkami sa vyskytuje i *Tubiphytes obscurus* Maslov. Sú slabo zachované. V ostatných vrtoch, resp. na povrchu boli dosť časté veľké gastropódy, prierezy dasykladaceí rodu *Teutloporella* a časté polohy stromatolitov.

Stratigrafický rozsah vápencov a časti dolomitizovaných vápencov je podľa uvedených organických zvyškov na lokalite Hrušové ladín až kordevol.

Doručené 21. 7. 1977

Odpovedal J. Bystrický

LITERATÚRA

- Balog, K. — Kovács, S. 1976: Sphinctozoa from reef facies of the wetterstein of Alsóhegy (mount South Gemericum, West Carpathians, Northern Hungary). Acta mineral. petrogr. (Szeged), 22, 2, p. 297—310.
- Hanáček, J. 1976: Nové poznatky o triase strážovského a chočského príkrovu v Strážovskej hornatine. Záp. Karpaty, sér. geol. (Bratislava), 1, s. 125—149.
- Mello, J. 1976: Faciálne a stratigrafické členenie wettersteinských vápencov čs. územia planiny Dolný vrch. Geol. práce, Spr. (Bratislava), 65, s. 33—52.
- Ott, E. 1967: Segmentierte Kalkschwämme (Sphinctozoa) aus der alpinen Mitteltrias und ihre Bedeutung als Riffbildner im Wettersteinkalk. Baye. Akad. Wiss. Math.-nat. Kl. (München), N. F. 131, 96 S.
- Polák, M. — Jablonský, E. 1973: Biohermné dolomity chočského príkrovu Malej Fatry. Geol. práce, Spr. (Bratislava), 61, s. 233—237.
- Scholz, G. 1972: An anisian wetterstein limenstone reef in Northern Hungary. Acta mineral. petrogr. (Szeged), 20, 2, p. 337—362.